

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 332

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 31 mei 2023

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Crematie - Advies tweede geneesheer

Overeenkomstig artikel 19, §1, 3° en 4°, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, moet bij de aanvraag tot toestemming tot crematie een attest worden gevoegd waarin de behandelende geneesheer of de geneesheer die het overlijden heeft vastgesteld, vermeldt of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

Als de aanvraag tot toestemming tot crematie het lijk van een in een gemeente van het Vlaamse Gewest overleden persoon betreft, en de voormelde geneesheer heeft bevestigd dat het om een natuurlijk overlijden gaat, dan moet bovendien het verslag worden bijgevoegd van een beëdigd geneesheer uit de eigen gemeente of een andere gemeente van het Vlaamse Gewest die door de ambtenaar van de burgerlijke stand of door diens gemachtigde beambten van het gemeentebestuur is aangesteld om de doodsoorzaak na te gaan. In dat verslag wordt vermeld of het overlijden te wijten is aan een natuurlijke of gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak.

De ambtenaar van de burgerlijke stand moet het dossier aan de procureur des Konings van het arrondissement zenden wanneer het mogelijk gaat over een gewelddadige of verdachte of niet vast te stellen oorzaak van overlijden. In dat geval kan toestemming tot crematie eerst worden verleend nadat de procureur des Konings aan de ambtenaar van de burgerlijke stand heeft laten weten dat hij er zich niet tegen verzet.

Op 17 december 2021 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota goed met betrekking tot de krijtlijnen en de timing van wijzigingsvoorstellen voor de regelgeving rond begraafplaatsen en lijkbezorging.

Daarin werd opgenomen dat het verplichte advies van de tweede arts volgens belanghebbenden in de praktijk geen meerwaarde biedt ten aanzien van het eerste advies, maar dat het College van Procureurs-Generaal vindt dat de huidige procedure enkel kan worden opgeheven als andere maatregelen worden ingevoerd die minstens evenveel en idealiter meer kansen bieden om een verdacht overlijden aan het licht te brengen. Men denkt bijvoorbeeld aan een checklist, aan de hand waarvan een onverklaard overlijden kan worden vastgesteld. Het College suggereert ook dat de door de gemeenten aangestelde beëdigd geneesheren verplicht zouden moeten worden om een basisopleiding te volgen om adequater te kunnen nagaan of een overlijden te wijten is aan verdachte oorzaken. Op voorstel van het Agentschap Zorg en Gezondheid werd daarover advies gevraagd aan de Nationale Raad van de Orde der Artsen. De Orde stelt voor het advies van de tweede arts te behouden en idealiter te laten opstellen door een

arts-specialist in de gerechtelijke geneeskunde. De Hoge Raad van artsen-specialisten en van huisartsen maakte daar enkele kanttekeningen bij.

Vanuit de lokale besturen komen berichten dat zij niet beschikken over de nodige middelen of expertise om aan de verplichting van de tweede attestering bij crematie te kunnen blijven voldoen. Het tekort aan huisartsen speelt daarin ook een rol. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) richtte daarover al een schrijven aan de minister.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 391 van 8 juli 2022 stelde de minister dat hij verder in dialoog zou gaan met verschillende relevante stakeholders teneinde een werkbaar alternatief te vinden voor het verplichte advies van de tweede arts bij crematie.

1. Welke stappen heeft de minister nog ondernomen met betrekking tot het zoeken naar een alternatief voor de tweede attestering bij crematie?
2. Hoe reageert de minister op de verzuchtingen van de lokale besturen? Op welke manier zal daaraan tegemoetgekomen worden?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 332 van 31 mei 2023

van **KATRIEN SCHRYVERS**

In het kader van de actualisering van de regelgeving inzake begraafplaatsen en lijkbezorging heb ik inderdaad onderzocht of, en in welke mate, de procedure van het advies van de tweede geneesheer in geval van crematie bij een natuurlijk overlijden (artikel 19, §1, 3°, tweede lid van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging) kan worden vereenvoudigd. Ik trachtte daarbij rekening te houden met de verzuchtingen die de lokale besturen op dat vlak hebben.

In eerste instantie heb ik het advies ingewonnen van het College van Procureurs-Generaal, de Orde der Artsen en de Hoge Raad van artsenspecialisten en van huisartsen. U bent al op de hoogte van de inhoud van die adviezen.

In september 2022 heb ik het **College van Procureurs-Generaal** bijkomend bevestigd over de haalbaarheid van het opstellen en verspreiden van een lijst met criteria aan de hand waarvan een onverklaard overlijden kan worden opgespoord, dit eventueel als alternatief voor het verplichte tweede medisch advies. Het College van Procureurs-Generaal antwoordde op 3 november 2022:

- Ondanks het opstellen van criteria op basis waarvan een overlijden als verdacht bestempeld kan worden, blijft het tweede medisch advies door een beëdigd geneesheer bij een verdacht overlijden noodzakelijk.
- De beëdigd geneesheer die gevorderd wordt om het tweede advies te verlenen, moet ook een specifieke opleiding gevolgd hebben.
- Het opstellen van criteria op basis waarvan een overlijden als verdacht bestempeld kan worden, belangt, op het niveau van de gerechtelijke overheden, niet alleen het Openbaar Ministerie maar ook andere actoren aan, in de eerste plaats het College van de hoven en rechtbanken, waaronder de onderzoeksrechters ressorteren. Het is dus aangewezen dat ook deze instantie(s) geraadpleegd worden.

Aangezien dit advies verder overleg noopte met het federaal niveau heb ik vervolgens de (federale) ministers van Justitie en Volksgezondheid om advies verzocht.

De **minister van Justitie** liet op 8 maart 2023 weten dat hij het niet wenselijk acht om de voormelde procedure bij te stellen. Eerder dan het tweede advies af te schaffen moet er sterker ingezet worden op een hogere kwaliteit van het geleverde tweede advies. Hij deelde mee dat:

- er sterker moet ingezet worden op een betere opleiding zodat er meer kennis ontstaat om verdachte overlijdens te detecteren bij de huisartsen en de artsen die deel uitmaken van het MUG team. In België worden er namelijk veel te weinig autopsies uitgevoerd. Daar waar Europa aanbeveelt om bij 10% van de overlijdens over te gaan tot het uitvoeren van een autopsie is dat in België slechts het geval voor 1 a 2%.
- de forensische geneeskunde al decennialang een zorgenkind is binnen Justitie. Er bestaat de terechte vrees dat er binnenkort niemand meer beschikbaar is voor het uitvoeren van lijkschouwingen of autopsies in het kader van strafrechtelijke onderzoeken.
- op zijn initiatief vanaf het najaar 2023 de piste wordt bewandeld om via institutionalisering de forensische geneeskunde levensvatbaar te houden. Er wordt voorzien in de oprichting van twee instituten als pilootsite.

- in de projectoproep als één van de voorwaarden zal worden bepaald: *"De artsen verbonden aan de dienst zijn beschikbaar voor en nemen deel als lesgever of verzorgen lezingen aan opleidingen zoals van artsen en eventuele andere zorgverleners, slachtofferbejegenaars, politie en magistraten."*
- op die manier een bijdrage zal worden geleverd aan een betere opleiding van artsen op het vaststellen van de juiste doodsoorzaak.

Op basis van al deze adviezen concludeer ik dat het niet aangewezen is om de procedure van artikel 19, §1, 3°, tweede lid van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging te vereenvoudigen. In verschillende adviezen wordt immers aangedrongen op het behoud van het voormelde advies van de tweede, beëdigde arts. De opleiding van de artsen, meer bepaald wat betreft het vaststellen van de juiste doodsoorzaak, moet wel worden aangepakt. Op dat vlak is het federale niveau aan zet. Ik ben daarvoor niet bevoegd.

Ik merk nog op dat gemeenten niet verplicht zijn om een beëdigd arts uit de eigen gemeente aan te stellen. Het kan ook gaan om een beëdigd arts uit een andere gemeente van het Vlaamse gewest.